

עמ"י (מרכז) 8583-08-24 - פאדי עראבי נ' מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עמ"י 8583-08-24 עראבי נ' מדינת ישראל
תיק חיצוני: 537960/2022

לפני כבוד השופט אבי סתיו

העורר: פאדי עראבי
נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בשם העורר: עו"ד ליאור דוידן; עו"ד מהדי מנאמנה; עו"ד פואד מרגיה

בשם המשיבה: רפ"ק רעות ענוים; פקד שושן בנימין

החלטה

ערר על החלטת בית משפט השלום בראשון לציון מיום 1.8.2024 במ"י 36303-02-23, אשר במסגרתה נעתר לבקשת המשיבה להארכת צו להחזקת תפוסים ולהארכת תנאי שחרורו בערובה של העורר.

רקע

1. נגד העורר וחשודים נוספים התנהלה חקירה בחשד לביצוע עבירות של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, הלבנת הון ועבירות נלוות. כפי שיפורט להלן, בשלב זה הצטמצם החשד נגד העורר כך שהוא אינו חשוד עוד במעורבות במעשי המרמה, אלא בהלבנת הון בלבד. מפרטים שנמסרו במסגרת ההליך בבית משפט קמא (ראו, פרוטוקול הדין מיום 15.2.2023) עולה כי החקירה הסמויה בפרשה זו מתנהלת מאפריל 2022, וכי החשד נגד העורר התעורר בדצמבר 2022.

2. בפברואר 2023 הפכה החקירה לגלויה. ביום 15.2.2023 האריך בית משפט השלום בראשון לציון את מעצרו של העורר במספר ימים. ביום 21.2.2023 שוחרר העורר בתנאים, וזאת כנגד ערבויות והפקדה בסך 90,000 ש"ח. ביום 9.3.2023 הוגשה בקשה מוסכמת לתפיסת כספים שנמצאו בחשבון בנק של חברה השייכת לעורר, כנגד ביטול המגבלות שהטילה המשיבה על הפעילות בחשבון. ביום

13.3.2023 ניתן להסכמת הצדדים תוקף של החלטה.

3. ביום 8.5.2023 הגישו העורר והוריו "בקשה להשבת תפוסים", המתייחסת בעיקר לכספים ולשיקים שנמצאו בחיפוש שנערך בבית העורר על ידי המשטרה. בבקשה נטען כי התפוסים אינם קשורים לחשדות נגד העורר, וחלקם אף שייכים להוריו. המשיבה התנגדה לבקשה. בתגובתה ציינה המשיבה כי מדובר ב"תפיסה בשווי", וממילא השאלה אם התפוסים קשורים באופן ישיר לחשדות אינה רלוונטית. ביום 6.8.2023 התקיים דיון בבקשה (לאחר שנדחה כמה פעמים לבקשת הצדדים) ובו הושגה הסכמה, כי המשיבה תשחרר לידי העורר סך של 75,000 ש"ח וכן את הרכב שלו. עוד הוסכם, כי העורר והוריו "מתחייבים שלא להגיש בקשה דומה לבקשה זו, עד 1.4.2024 ולמעשה מסכימים להארכת תוקף החזקת התפוסים עד ליום 1.4.24". בית המשפט נתן להסכמה זו תוקף של החלטה.

4. ביום 8.8.2023 הגישו הצדדים בקשה מוסכמת להארכת תוקף תנאי השחרור בערובה עד יום 1.4.2024, תוך שהוסכם על שינוי חלק מהתנאים (לרבות ביטול צו עיכוב היציאה מהארץ) ועל השבת סך של 30,000 ש"ח מתוך סכום ההפקדה. בית המשפט נתן תוקף של החלטה להסכמת הצדדים.

5. ביום 18.3.2024 הגישה המשיבה בקשה להארכת תוקף החזקת התפוסים. העורר הגיש תגובה בה התנגד להארכת ההחזקה. בהקשר זה טען העורר, כי בחלוף למעלה משנה ממועד התפיסה השתנתה נקודת האיזון לטובת הגנה על קניינו. עוד טען העורר, כי הוא מצוי במצב כלכלי קשה בעקבות המלחמה, וגם בשל כך אין מקום להארכת תוקף החזקת התפוסים. עוד חזר העורר על הטענה כי חלק מהתפוסים שייכים להוריו. בית המשפט קבע מועד לדיון בבקשה ליום 10.4.2024.

6. ביום 26.3.2024 הגישה המשיבה "בקשה להארכת תוקף תפוסים בהסכמה". כפי שעולה ממנה, הבקשה נוסחה על ידי המשיבה, והסכמתו של בא כוח העורר לבקשה נכתבה עליה בכתב יד. במסגרת הבקשה פורט, כי הוסכם להשיב לעורר סכום מסוים מהתפוסים, וזאת כנגד הארכת תוקף החזקת התפוסים עד יום 1.8.2024. עוד צוין, כי "המבקשת [המשיבה כאן - א' ס'] מתחייבת שלא להגיש בקשות אורכה נוספות" (סעיף 4 לבקשה).

באותו יום הגישה המשיבה גם בקשה מוסכמת להארכת תוקף תנאי השחרור בערובה. בבקשה הוסכם על שינוי חלק מהתנאים, כך שלמעשה התנאי היחיד שנותר הוא התחייבות של העורר להתייצב לחקירה או לבית המשפט לפי דרישה. הוסכם על הארכת התנאים והבטוחות עד יום 1.8.2024, למעט השבה של סך של 40,000 ש"ח מסכום ההפקדה, כך שנותרה הפקדה על סך 20,000 ש"ח. גם כאן, ציינה המשיבה כי "הוסכם עם בא כוחו של המשיב [העורר כאן - א' ס'] כי לא תוגש בקשה נוספת להארכת תוקפם של תנאי הערובה אשר יוותרו בתוקף עד ליום 1.8.2024".

בית המשפט נתן תוקף של החלטה לשתי הבקשות המוסכמות, וביטל את הדיון.

7. ביום 21.7.2024 שלחה מחלקת הסייבר בפרקליטות המדינה לעורר מכתב יידוע, לפי סעיף 60א לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 ("**חוק סדר הדין הפלילי**"). יוער, כי המכתב נושא את הכותרת "מכתב יידוע שני לחשוד", אולם אין מחלוקת כי זהו המכתב הראשון שנשלח (ראו דברי נציג המשיבה בעמ' 2, שורה 1 לפרוטוקול הדיון בערר). במכתב נאמר, כי לאחר עיון בתיק

שוקלת הפרקליטות, בכפוף לשימוע, להעמיד את העורר לדין בעבירה לפי סעיף 3(ב)(1) לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000 ("חוק איסור הלבנת הון"); ובעבירה של מתן אמצעים לביצוע פשע, לפי סעיף 498 לחוק העונשין, התשל"ז-1977. בהקשר זה צוין, כי על פי החשד במספר הזדמנויות בין השנים 2021-2022 המיר העורר עבור אחרים מטבעות USDT לכסף מזומן, וזאת במטרה שלא יהיה דיווח על ההכנסות שהפיקו אותם אחרים בחברה שניהלו. לא צוין במכתב באיזה סכום מדובר על פי החשד.

במכתב היידוע נמסר לעורר, כי הוא רשאי לפנות למחלקת הסייבר בפרקליטות תוך 30 יום בבקשה מנומקת להימנע מהגשת כתב אישום נגדו (סעיף 4 למכתב). עוד צוין, כי "הרינו להודיעך כי באפשרותך לבקש להשמיע בתוך פרק הזמן של 30 יום האמורים את טענותיך גם בעל פה לרשות התביעה באמצעות עורך דינך וזאת בכפוף לפניה בכתב בתוך 30 יום ... רשות התביעה תעניין בבקשתך הכתובה ותחליט לעניין קיום השימוע בעל פה" (סעיף 5 למכתב). עוד נמסר לעורר על זכותו לפנות לרשות התביעה על מנת לתאם מועד לעיון בחומרי חקירה לצורך היערכות לשימוע.

8. ארבעה ימים לאחר מכן, ביום 25.7.2024, הגישה המשיבה שתי בקשות: בקשה להארכת ההחזקה בתפוסים ובקשה להארכת תוקף תנאי השחרור בערובה. בבקשות ציינה המשיבה כי ההארכה מתבקשת, על אף התנגדות העורר, "בשל כוונת הפרקליטות לערוך שימוע למשיב [העורר כאן - א' ס'] ובשל הנסיבות שנוצרו". לבקשות צורפה תגובה מפורטת של העורר המתנגדת להן, בעיקר על יסוד התחייבותה של המשיבה - אשר לטענתו הוא הסתמך עליה - שלא להגיש בקשות ארכה נוספות. יצוין, כי הבקשה להארכת ההחזקה בתפוסים מתייחסת לסכום של כ-364,000 ש"ח, שהוא הסכום שנותר תפוס לאחר שחלק מהסכומים שנתפסו הושבו לעורר בהתאם להסכמות קודמות. לטענת המשיבה, החילוט הפוטנציאלי בתיק עומד על סך של כ-100,000 דולר.

החלטת בית משפט קמא

9. ביום 1.8.2024 התקיים דיון בבקשות. בדיון אישר נציג המשיבה כי היא התחייבה שלא לבקש את הארכת תוקף החזקת התפוסים ותנאי השחרור, אולם טען כי "לפי מה שמצהירה הפרקליטה דווקא החשוד הוא זה שפעל בטקטיקות, חוסר מענה, חוסר שיתוף פעולה. טען שאין לו ייצוג ולאחר מכן לא יצר קשר" (עמ' 9, שורות 12-13 לפרוטוקול). בא כוח העורר הכחיש את הטענות, ואף הוסיף והרחיב לגבי ההסכמה שהושגה במרץ 2024. לטענתו, לעורר היו טענות בקשר לכך שעניינו לא קודם במשך תקופה ארוכה, וזאת בשונה מהחשודים האחרים בתיק. לפיכך, הוסכם כי יינתן לפרקליטות פרק זמן של כארבעה חודשים על מנת שבתוך פרק זמן זה ייסגר התיק או יוגש כתב אישום. לא נקבע כל סייג להסכמה זו, וככל שנדרשה עריכת שימוע נדרש היה לעשות זאת בתוך פרק הזמן המוסכם. לטענת העורר, הוא הסתמך על התחייבות זו, ואחרת לא היה מסכים להארכת תוקף החזקת התפוסים או תנאי השחרור. עוד טען העורר, כי מצבו הכלכלי קשה, וכי הוא נטל הלוואות על יסוד התחייבות המשיבה. בא כוח העורר לא חלק על כך שככל שהיה מוגש כתב אישום רשאית הייתה המשיבה להגיש יחד איתו בקשה להחזקת התפוסים. אולם, לטענתו שליחת מכתב יידוע עשרה ימים לפני תום התקופה אינה יכולה להיחשב שינוי נסיבות. בנסיבות אלו, נטען לקיומה של התחייבות שלטונית של המשיבה, שאין

הצדקה לאפשר לה לסגת ממנה.

10. בהחלטה שניתנה בדיון קיבל בית המשפט את שתי הבקשות שהגישה המשיבה, בנמקו זאת כך (עמ' 13 לפרוטוקול):

"הגם שמצאתי פגם מסוים בהתנהלות היחידה החוקרת כך שהייתה צריכה לכתוב את ההסכמות באורח ברור יותר במסגרת הבקשה המוסכמת בחודש מרץ 24, הרי שבאיזון הנדרש, בשים לב להיקף העבירות וחומרתן, ולסכום התפוס - מצאתי שיש להאריך את תוקף התפוסים והערבויות על מנת לאפשר את הגשת כתב אישום בכפוף לשימוע ולהגיש בקשה להמשך החזקה בתפוסים עד לתום ההליכים המשפטיים ככל שאכן [י]תנהלו הליכים משפטיים כאמור. מדובר בחשד לביצוע עבירות בהיקף ש[א]ינו זניח בכספי מדינה וההחלטה להגיש כתב אישום, בכפוף לשימוע, מהווה 'שינוי נסיבות' המאפשר לטעמי (לאחר איזון נדרש) להאריך את תוקף התפוסים ותנאי הערבות עד ליום 01/10/2024. יתר טענות הצדדים שמורות להם".

נגד החלטה זו מופנה הערר שלפניי. בכל הנוגע להארכת תוקף החזקת התפוסים הוגש הערר מכוח סעיף 38 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש)[נוסח חדש], התשכ"ט-1969 ("פקודת סדר הדין הפלילי"), ואילו בכל הנוגע להארכת תנאי השחרור הוגש הערר מכוח סעיף 53 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 ("חוק המעצרים").

הערר

11. במסגת הערר חוזר העורר על טענתו העיקרית לפיה יש לאכוף את התחייבותה של המשיבה, אשר קיבלה תוקף של החלטה שיפוטית, כי היא לא תבקש להאריך את החזקת התפוסים ואת תנאי השחרור. בהקשר זה חוזר העורר על טענתו, כי פרק הזמן של כארבעה חודשים ניתן למשיבה על מנת לבצע את כל הדרוש, לרבות שימוע, כדי לקבל החלטה אם להגיש כתב אישום, ולהגישו ככל שתבחר לעשות זאת. מכאן ברור, לטענת העורר, כי שליחת מכתב היידוע אינה יכולה להיחשב שינוי נסיבות. עוד מציין העורר, כי כאשר הוא פנה למשיבה וביקש כי תעמוד בהתחייבותה, היא דרשה ממנו באופן תמוה לוותר על זכות השימוע. עוד טוען העורר, כי המשיבה לא הציגה נתונים כלשהם לעניין היקף העבירה המיוחסת לו על פי החשד.

בדיון הסכים העורר לצמצם את עררו בנוגע לתנאי השחרור כך שהוא יתייחס לתנאי ההפקדה במזומן בלבד (עמ' 2, שורות 5-6 לפרוטוקול).

12. המשיבה מתנגדת לערר. על נימוקי המשיבה ניתן ללמוד מהדברים שנאמרו על ידי נציגה בדיון בבית משפט ובדיון בערר, וכן ממכתבים מטעם מחלקת הסייבר בפרקליטות המדינה, הנושאים את התאריכים 24.7.2024 ו-6.8.2024 ("המכתב הראשון" ו"המכתב השני", בהתאמה; המכתב הראשון הוגש בדיון לפני בית משפט קמא והמכתב השני הוגש, בהסכמה, בדיון לפניי). נראה, כי ניתן לרכז את הטענות שהעלתה המשיבה לשלושה נימוקים שבגינם יש לשיטתה לדחות את הערר:

א. ההתחייבות במסגרת הבקשות המוסכמות הייתה לקבל החלטה בנוגע להעמדה לדין של כלל החשודים עד יום 1.8.2024 (סעיף 1 למכתב השני).

ב. האחריות על כך שטרם התקבלה החלטה סופית בעניין כתב האישום רובצת על העורר, בשל כך שלאחר שקיבל את מכתב היידוע הוא לא פנה לפרקליטות בבקשה לצלם חומר חקירה או לקבוע מועד לשימוע (סעיפים 5 ו-7 למכתב השני). כמו כן, ככל שהוא מתנגד להארכת ההחזקה בתפוסים בידו לוותר על זכות השימוע (סעיף 5 למכתב הראשון).

ג. ההחלטה על קיום השימוע נחשבת ל"שינוי נסיבות" המצדיק עיון מחדש בהחלטות שהתקבלו בבקשות המוסכמות (כפי שיפורט להלן, טענה זו לא הועלתה במפורש על ידי המשיבה).

במסגרת הדיון בערר נעשה ניסיון להביא את הצדדים להסכמות שלא עלה יפה, ולפיכך אין מנוס מלהכריע בערר.

דיון והכרעה

13. נידרש תחילה למסגרת החוקית והנורמטיבית אשר בקשר אליה מתקיים הדיון בכל הנוגע להחזקת התפוסים. כפי שעולה מהבקשה הראשונה שהוגשה בבית משפט קמא, נגד העורר התנהלה חקירה בחשד לביצוע עבירות שונות, לרבות קבלת דבר במרמה והלבנת הון. ממכתב היידוע עולה, כי בשלב זה העורר כבר אינו חשוד במעורבות בעבירת המרמה, אלא בעבירת הלבנת ההון בלבד. סעיף העבירה העיקרי המיוחס לעורר על פי החשד הוא סעיף 3(ב)(1) לחוק איסור הלבנת הון, העוסק בביצוע פעולות ברכוש או במסירת מידע כוזב על מנת לסכל את חובת הדיווח על פי החוק.

14. סעיף 21 לחוק איסור הלבנת הון קובע כי במקרה של הרשעה בעבירות מסוימות לפי החוק, לרבות העבירה המיוחסת לעורר על פי החשד, יצווה בית המשפט על חילוט רכוש מתוך רכושו של המורשע, אלא אם מצא שלא לעשות זאת מנימוקים מיוחדים, וזאת בהתאם לחלופות המפורטות בסעיף. בענייננו, הגם שהמשיבה לא פירטה מהו הסעיף שעליו היא מסתמכת, הרי שמטענתה כי מדובר ב"תפיסה בשווי" וכי אין קשר ישיר בין הרכוש שנתפס לחשדות עולה כי החלופה הרלוונטית היא זו הקבועה בסעיף 21(א)(2) לחוק איסור הלבנת הון, העוסק ב"רכוש שהושג, במישרין או בעקיפין, כשכר העבירה או כתוצאה מביצוע העבירה, או שיועד לכך".

15. חילוט לפי סעיף 21 לחוק איסור הלבנת הון מתבצע לאחר הרשעה. לפני הגשת כתב אישום ניתן לתפוס את הרכוש העשוי להיות מחולט מכוח שני מסלולים מקבילים: חילוט זמני לפי סעיף 36(ב) לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973 ("פקודת הסמים המסוכנים"), החל בהתאם לסעיף 23 לחוק איסור הלבנת הון; ותפיסה לפי סעיף 32 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969 ("פקודת סדר הדין הפלילי"), החל בהתאם לסעיף 26(א) לחוק איסור הלבנת הון (ראו, דנ"פ 3384/09 אברם נ' מדינת ישראל (26.7.2009); בש"פ 3910/14 ארזון נ' משטרת ישראל (25.6.2014); רע"פ 6709/15 דנה שירותי נמל ולוגיסטיקה בע"מ נ' מדינת ישראל, פסקאות 12-13 (23.1.2016); רע"פ 4526/18 אלוביץ' נ' מדינת

ישראל, פסקאות 10-12 (5.8.2018) ("עניין אלוביץ").

בענייננו, הבקשה הוגשה על ידי המשיבה לפי המסלול הקבוע בפקודת סדר הדין הפלילי. סעיף 32 לפקודה מפרט חמש עילות המאפשרות תפיסה, ובפסיקה נקבע כי ניתן לתפוס מכוחו גם על יסוד עילה של הבטחת חילוט עתידי בשווי לפי חוק איסור הלבנת הון (בש"פ 1359/17 **מדינת ישראל נ' ברוך** (15.3.2017) ("עניין ברוך"); עניין אלוביץ', פסקאות 11-12). כאשר נבחנת בקשה כזו, על בית המשפט לבחון את פוטנציאל החילוט העתידי, ובמסגרת זו יש ליתן את הדעת לעוצמת החשד הסביר, לראיות שיש בהן כדי להצביע על הסכום העשוי להיות מחולט וכדומה.

מעמדה של הסכמה, שקיבלה תוקף של החלטה, בנוגע להחזקה בתפוסים

16. בע"פ 2344/22 **דוגה נ' מדינת ישראל** (24.5.2022) ("עניין דוגה") נדון מקרה בו הושגה הסכמה, שניתן לה תוקף של החלטה, בין הנאשם לבין המדינה לגבי היקפו של צו חילוט זמני, תוך שהוסכם כי חלק מהרכוש שנתפס ישוחרר וכי יתרת הרכוש תישאר תפוסה עד להכרעה חלוטה בסוגיית החילוט. בחלוף זמן מה הגיש הנאשם בקשה לעיין מחדש בסוגיית החילוט הזמני. בית המשפט העליון דן בשאלה מה מעמדה של הסכמת נאשם בעניין החילוט הזמני, והאם הוא רשאי לחזור בו ממנה. נפסק, כי מדובר ב"חווה מנהלי" אשר חולשת עליו מערכת נורמטיבית כפולה - חוזית ומנהלית (פסקה 14 לפסק הדין). בהקשר זה, כך נקבע, "בוודאי שיש מקום ליתן משקל להסכמה מפורשת שניתנה מטעם המערערים, ולעובדה כי המשיבה מילאה את חלקה בהסכמים ללא עוררין ובעקבות הסכמות אלה, וכחלק מהפשרה אליה הגיעו הצדדים, שוחרר חלק מהרכוש שנתפס" (פסקה 15 לפסק הדין). יוער, כי פסק הדין בעניין **דוגה** ניתן בסיטואציה של חילוט זמני לאחר כתב אישום (מכוח המסלול הקבוע בפקודת הסמים המסוכנים), אולם בהקשר זה נראה כי אין הבדל בין חילוט זמני לבין תפיסה לפי פקודת סדר הדין הפלילי.

הנה כי כן, להסכמה של צד להליך בנוגע לחילוט יש משקל רב, בפרט כאשר הצד שכנגד הסתמך עליה. לצד זאת, נקבע בפסיקה כי העובדה שמדובר בהחלטה שניתנה בהסכמה אינה מונעת הגשת בקשה לעיין מחדש באותה החלטה, בשל שינוי נסיבות או חלוף הזמן (בש"פ 9222/20 **כהן נ' מדינת ישראל**, פסקה 12 ("עניין כהן"); עניין **דוגה**, פסקה 18). בהקשר זה יצוין, כי לא קיים בפקודת סדר הדין הפלילי הסדר של עיון מחדש בהחלטה על תפיסה. על אף האמור, הפסיקה הכירה בכך שלבית המשפט יש סמכות לעיין מחדש בהחלטה מעין זו (בש"פ 5820/16 **שם טוב נ' מדינת ישראל - משטרת ישראל** (25.8.2016) ("עניין שם טוב"); רע"א 8100/22 **או.די.אוקולר דיסקברי בע"מ נ' מדינת ישראל** (30.7.2023)). סמכות זו מיועדת בעיקרה למקרים בהם חל שינוי נסיבות ממשי, כגון התפתחות חקירתית, גילוי ראיות נוספות וחלוף זמן (עניין **שם טוב**, פסקה 20). העובדה שהחלטה ניתנה כחלק מהסכם בין הצדדים אין בה כדי למנוע הגשת בקשה לעיין מחדש באותה החלטה, בהתקיים העילות המצדיקות זאת. אולם, כאמור, במסגרת בקשה כזו יש ליתן משקל נכבד לעובדה שהחלטה הייתה מוסכמת, ולהסתמכות על הסכמה זו.

יוער, כי בחלק מהמקרים נעשתה הקבלה בעניין זה לסמכות העיון מחדש הקבועה בסעיף 52 לחוק המעצרים, המכיר באפשרות לבקש עיון מחדש "אם נתגלו עובדות חדשות, נשתנו נסיבות או עבר זמן ניכר מעת מתן ההחלטה". זאת, על אף שסעיף זה אינו חל באופן ישיר על תפיסה או חילוט זמני

(ראו, עניין כהן, פסקה 12).

17. העולה מן האמור, כי כאשר מושג הסכם בין צדדים להליך בנוגע לחילוט זמני או לתפיסה הבאה להבטיח חילוט אפשרי, הרי שיש לכך משקל רב. ככלל, אין לאפשר לבעל הדין לסגת מהסכמתו, בפרט אם הצד שכנגד הסתמך עליה. עם זאת, ישנן נסיבות שעשויות להצדיק עיון מחדש בהחלטה, גם אם זו התקבלה בהסכמה, וזאת בעיקר כאשר אירע שינוי נסיבות. שינוי נסיבות עשוי להיות התפתחות חקירתית בלתי צפויה, שינוי במארג הראיות, מידע חדש, שינוי בנסיבות האישיות של בעל הדין, חלוף זמן משמעותי וכדומה.

18. האם ניתן לעיין מחדש בהחלטה כזו גם כאשר אין שינוי נסיבות? מהו הדין כאשר אחד מהצדדים מבין כי ההשלכות של הסכמתו שונות מאלו שהעריך תחילה? ככלל, הליך עיון מחדש לא נועד למקרה בו נפלה טעות בהחלטה (בש"פ 696/02 **בוקעי נ' מדינת ישראל** (30.1.2002)), ובוודאי שכך הוא כאשר ההחלטה התקבלה בהסכמה. על אף האמור, דומה כי אין לשלול לחלוטין את האפשרות של עיון מחדש גם במקרה בו לא חל שינוי נסיבות, וזאת במקרים חריגים שבחריגים. כפי שצוין בעניין **דוגה**, החלטה בהסכמה בעניין חילוט זמני או תפיסה לצורכי חילוט נחשבת ל"חוזת מנהלי". היינו, מדובר בהסכם אשר לצד ההיבט החוזי יש בו גם היבט מנהלי, אשר מטיבו הוא פחות נוקשה בכל הנוגע לקיבוע ההסכמה. ברמה החוזית, העובדה שאדם לא חישב נכונה את השלכות הסכמתו אינה מקימה לו עילה לחזור בו ממנה. אולם, בהתחשב בכך שאין מדובר בעניין חוזי טהור, אלא בהליך שעיקרו מצוי במישור הציבורי-שלטוני, דומה כי ראוי להשאיר פתח צר לשינוי החלטה שהתקבלה בהסכמה גם בהעדר שינוי נסיבות (ייתכן שניתן לבסס סמכות זו על הלכת השתחררות; השוו, דפנה ברק-ארז **משפט מינהלי** כרך ג 210-211, 240-243 (2013)). אולם, זאת רק במקרים חריגים ביותר. אין צורך בענייננו להידרש למלוא היקפה של השאלה מה יהיו המקרים בהם יהיה מקום לאפשר עיון מחדש בהחלטה בנוגע להחזקה בתפוסים בהעדר שינוי נסיבות. נראה כי בקשר לכך יש ליתן משקל להיקף הרכוש, לעבירות בהן מדובר, לעוצמת החשדות, לתפקידו של החשוד במסכת העבריינית הנטענת, לסיבה שבגינה מתבקש שינוי ההחלטה, למידת הסתמכותו של הצד שכנגד על ההסכמה וכדומה.

על יסוד האמור, נפנה לבחון את נסיבות המקרה שלפנינו, וזאת בהתייחס לשלוש הטענות המרכזיות שמעלה המשיבה, כמפורט לעיל (פסקה 12).

פרשנות ההסכמות

19. הגם שהמשיבה אינה מכחישה כי התחייבה שלא יוגשו בקשות נוספות להארכת תוקף החזקת התפוסים, הרי שבמכתב הפרקליטות נכתב שההתחייבות הייתה רק לקבלת החלטה בנוגע להעמדה לדין של החשודים בפרשה (סעיף 1 למכתב השני). אין זה ברור מהי בדיוק הטענה, והמשיבה לא פירטה בעניין זה. ככל שהכוונה היא שההתחייבות של המשיבה פוקעת ככל שנשלח מכתב יידוע, הרי שיש לדחות טענה זו בשתי ידיים.

20. התחייבותה של המשיבה נוסחה בלשון ברורה וחד משמעית. לפי סעיף 4 לבקשה המוסכמת להארכת תוקף החזקת התפוסים (שהוגשה בהתאם לסעיף 35 לפקודת סדר הדין הפלילי), המשיבה

"מתחייבת שלא להגיש בקשות אורכה נוספות" (סעיף 4 לבקשה). כלומר, הוסכם כי החזקת התפוסים תוארך עד יום 1.8.2024, והמשיבה התחייבה שלא להגיש בקשה נוספת להארכת החזקת התפוסים. זאת, ללא כל סייג או תנאי. לטענה כי התחייבות זו תפקע ככל שיישלח לעורר מכתב יידוע לפני שימוע אין עיגון לשוני מינימאלי בלשון ההסכם. די בכך כדי לדחות פרשנות זו, ככל שהמשיבה אכן טוענת לה (ראו, סעיף 25(א) לחוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973 ("**חוק החוזים**")). לא למותר לציין, כי המשיבה היא זו שניסחה את הבקשה המוסכמת, כך שגם אילו היה נותר בענייננו ספק פרשני היה מקום לאמץ את הפרשנות הפועלת נגדה (סעיף 25(ב1) לחוק החוזים).

הוא הדין לעניין ההתחייבות שלא לבקש את הארכת תנאי השחרור. בבקשה המוסכמת, שנכתבה על ידי המדינה, נכתב כי הוסכם ש"לא תוגש בקשה נוספת להארכת תוקפם של תנאי הערובה אשר יוותרו בתוקף עד ליום 1.8.2024". גם כאן ההסכמה היא ברורה וחד משמעית, ואינה ניתנת לכל פירוש אחר.

21. נוכח האמור, הרי שגם אם נניח שההבנה הסובייקטיבית של נציגי המשיבה שניסחו את ההסכמה הייתה שונה, אין בכך כדי לשנות מן המסקנה לגבי פרשנות ההסכמה. מבלי לגרוע מהאמור יצוין, כי המשיבה לא טענה כי מי שהגיש מטעמה את הבקשה המוסכמת סבר שההתחייבות לא תחול ככל שיישלח לעורר מכתב יידוע. לא נטען גם כי לא הייתה אפשרות להשלים את התהליך של בחינת ענייניו של העורר והגשת כתב אישום או סגירת התיק - כולל מתן זכות שימוע - בפרק הזמן המשתרע מהמועד בו ניתנו ההחלטות המוסכמות ועד תום תקופת ההארכה המוסכמת (כארבעה חודשים). עוד אציין, כי לטענת בא כוח העורר ההסכמה נועדה בבירור לקבוע פרק זמן אשר במסגרתו ייסגר התיק או יוגש כתב אישום, לאחר נקיטת כל הפרוצדורות הנדרשות לשם כך. מכל מקום, מכיוון שלשון ההסכם ברורה וחד משמעית, איני רואה צורך להעמיק בסוגיה זו. ייתכן שנציג המשיבה העריך כי עד יום 1.8.2024 צפויה להתקבל החלטה סופית בעניין כתב האישום (לאחר קיום שימוע) וייתכן כי הוא כלל לא חשב על משמעות הסכמתו ככל שיישלח מכתב יידוע. בכך אין כדי להעלות או להוריד לעניין פרשנותה של ההסכמה שקיבלה תוקף של החלטה (במובחן מהאפשרות לבקש לשנותה, שתיבחן להלן).

22. אכן, אין חולק כי אילו היה מוגש כתב אישום לא היה בהחלטה המוסכמת כדי למנוע מהמשיבה להגיש בקשה להחזקה בתפוסים עד תום ההליך המשפטי (והוא הדין לקביעת תנאי שחרור). כלומר, התחייבותה של המשיבה אינה חלה ביחס לבקשה המוגשת לאחר הגשת כתב אישום. אולם, מכך אין להסיק שההתחייבות לא תחול לאחר שליחת מכתב יידוע לקראת שימוע. קו פרשת המים הוא הגשת כתב האישום ולא שליחת מכתב היידוע. זאת, שכן בקשה לחילוט זמני המוגשת לאחר הגשת כתב אישום שונה באופן מהותי מבקשה להחזקת תפוסים המוגשת קודם לכן. ראשית, מדובר בבקשה המוגשת על ידי הפרקליטות, ולא על ידי היחידה החוקרת (ויוער, כי במסגרת הבקשות המוסכמות, הוגדרה המבקשת (המשיבה כאן) כ"מדינת ישראל - באמצעות משטרת ישראל"). שנית, הבקשה המוגשת לאחר הגשת כתב אישום אינה זהה לבקשה המוגשת קודם לכן מבחינת המקור הנורמטיבי שעליו היא נשענת. לפני הגשת כתב האישום הבקשה מסתמכת על סעיף 35 לפקודת סדר הדין הפלילי, בעוד שלאחר מכן הבקשה מוגשת בדרך כלל לפי המסלול של חילוט זמני בהתאם לפקודת הסמים המסוכנים (ראו, עניין **ברוך**, פסקה 9). שלישית, כאשר מוגשת בקשה לאחר הגשת כתב אישום

הרי שהיא מתייחסת לתשתית עובדתית מוגדרת, המפורטת בכתב האישום, והנאשם יודע בצורה ברורה יותר עם מה הוא נדרש להתמודד. לעומת זאת, בשלב החקירה - ואף בשלב השימוע - בדרך כלל התשתית אשר החשוד חשוף לה מעורפלת יותר. בהקשר זה אעיר, כי מהחומר שהוצג בתיק לא נראה שנשלח לעורר כתב חשדות מפורט (ראו, עמ' 2, שורות 9-12 לפרוטוקול), והטענות במכתב היידוע מנוסחות בתמצית ובאופן כוללני למדי, ואף ללא פירוט של הסכומים אשר לפי החשד בוצעו לגביהם העבירות.

מכל מקום, בין אם תתקבל הטענה כי ישנה הצדקה עניינית-מהותית להבחין בין בקשה המוגשת לאחר הגשת כתב אישום לבין בקשה המוגשת לאחר מכתב יידוע ובין אם לאו, הרי שההסכמה בענייננו ברורה כשמש: המשיבה התחייבה שלא להגיש בקשה נוספת להארכת ההחזקה בתפוסים. התחייבות זו לא הותנתה בדבר, וממילא היא חלה לגבי כל בקשה המוגשת לפי סעיף 35 לפקודת סדר הדין הפלילי, גם אם היא מוגשת לאחר שליחת מכתב יידוע. הוא הדין לעניין ההתחייבות בנוגע לתנאי השחרור. כאמור לעיל, לשון ההסכמות אינה מאפשרת כל פרשנות אחרת.

הטענה כי העורר אחראי לכך שטרם התקבלה החלטה בעניין הגשת כתב אישום

23. לטענת המשיבה, האחריות לכך שטרם התקבלה החלטה סופית בדבר הגשת כתב אישום רובצת על כתפי העורר. בהקשר זה נטען, כי העורר לא הגיב מאז קבלת מכתב היידוע ולא פנה למשיבה לשם צילום חומרי חקירה, כי נעשתה פנייה לעורר והוא מסר שעדיין לא הסדיר את הייצוג בעניין השימוע, כי בידו של העורר לוותר על זכות השימוע, וכי דרישתו להשבת התפוסים עולה כדי ניצול לרעה של זכות השימוע (סעיף 8 למכתב השני).

24. במישור העקרוני, ברי כי אילו היה העורר מסכל בהתנהלותו את הגשת כתב האישום, או גורם לעיכוב בקבלת החלטה בעניין זה, הוא לא היה רשאי להסתמך על התחייבותה של המשיבה שלא להגיש בקשות ארכה נוספות בעניין החזקת התפוסים ותנאי השחרור. זאת, הן ברמה החוזית (השוו, סעיף 28 לחוק החוזים) והן מכוח עקרון תום הלב. אולם, במישור הקונקרטי לא מצאתי כל ממש בטענה זו של המשיבה. קשה להבין כיצד מלינה המשיבה על כך שהעורר לא פנה אליה לצורך קיום השימוע תוך מספר ימים לאחר שליחת מכתב היידוע (ונזכיר כי המכתב נשלח ביום 21.7.2024 והבקשות הוגשו כבר ביום 25.7.2024), כאשר היא עצמה הקצתה לו במסגרת מכתב היידוע 30 יום לשם כך. מכל מקום, ברי כי העורר לא נדרש להיערך לשימוע (לרבות הסדרת הייצוג, צילום חומר החקירה וכדומה) ולקיים אותו תוך עשרה ימים בלבד (פרק הזמן שבין המועד בו נשלח מכתב היידוע לבין יום 1.8.2024).

גם הטענה לפיה היה בידו של העורר לוותר על זכות השימוע, או שעמדתו עולה כדי ניצול לרעה של זכות השימוע, אינה יכולה להתקבל. לעורר ישנה זכות סטטוטורית לשימוע לפי סעיף 60 לחוק סדר הדין הפלילי, ואין כל הצדקה לצפות ממנו לוותר עליה או לבצע אותה בדוחק ובבהילות, אך בשל כך שהמשיבה התמהמהה ושלחה את מכתב היידוע זמן כה קצר לפני תום התקופה המוסכמת להחזקה בתפוסים. בהקשר זה יש להדגיש, ולעניין זה נידרש גם בהמשך, כי לא נטען, ובוודאי שלא הוכח, שהייתה מניעה אובייקטיבית לשלוח את המכתב קודם לכן.

במאמר מוסגר אעיר, כי לפי סעיף 60א(ה) לחוק סדר הדין הפלילי רשאי פרקליט מחוז או ראש יחידת התביעות, לפי העניין, להחליט מטעמים שיירשמו וכאשר הנסיבות מצדיקות זאת להגיש כתב אישום אף בלא שקיים הליך שימוע. המשיבה לא פעלה בדרך זו, וממילא אין מקום להידרש לשאלה אם היא הייתה רשאית לעשות כן.

האם ישנה הצדקה לעיון מחדש בהחלטות?

25. הטעם העיקרי שעליו השתית בית משפט קמא את החלטתו הוא כי שליחת מכתב היידוע עולה כדי "שינוי נסיבות" המצדיק עיון מחדש בהחלטות בעניין ההחזקה בתפוסים ובעניין תנאי השחרור. בהקשר זה אעיר, כי המשיבה לא הגישה בקשה לעיון מחדש בהחלטות המוסכמות, ואף לא טענה במפורש כי יש הצדקה לעיון מחדש בהחלטות אלו בשל שינוי נסיבות. עם זאת, במסגרת הבקשות טענה המשיבה כי הן מוגשות "בשל כוונת הפרקליטות לערוך שימוע למשיב [העורר כאן - א' ס'] ובשל הנסיבות שנוצרו". ניתן לתהות אם די באמירה לאקונית זו כדי להתייחס לבקשות כאלו כאלו הכוללות בקשה לעיון מחדש. מכל מקום, לדעתי יש לדחות את הטענה לגופה.

26. כאמור לעיל, ניתן לבקש עיון מחדש בהחלטה בעניין החזקה בתפוסים (ובעניין תנאי שחרור) כאשר ישנו שינוי נסיבות המצדיק זאת, לרבות חלוף זמן, וזאת גם כאשר ההחלטה התקבלה בהסכמה. אולם, במסגרת בקשה כזו יינתן משקל ניכר להסכמת הצדדים, ולהסתמכות עליה. כלומר, גם כאשר ישנו שינוי נסיבות אין בכך כדי להעלים את העובדה שברקע ישנה הסכמה שקיבלה תוקף של החלטה, ויש להתחשב בכך במסגרת הבקשה לעיון מחדש.

27. בענייננו, שינוי הנסיבות הנטען הוא החלטתה של הפרקליטות לשלוח לעורר מכתב יידוע לפני שימוע. יודגש, כי אין כל טענה כי התגלו ראיות או עובדות חדשות מהמועד שבו הוגשו הבקשות המוסכמות ועד שליחת מכתב היידוע. כלומר, שינוי הנסיבות מתמצה בקבלת החלטה של הפרקליטות בתיק. מדובר אכן בהתפתחות ממשית בתיק, שכן היא משקפת עמדה של הגורם המקצועי כי ישנן ראיות המאפשרות העמדה לדיון, בכפוף לשימוע. במובן הצר, ניתן לומר כי אכן חל "שינוי נסיבות". אולם, בכך אין די, שכן יש לבחון האם שינוי הנסיבות הוא כזה שיש בו כדי להצדיק שינוי של החלטה **שהתקבלה בהסכמה**. לדעתי, יש להשיב לשאלה זו בשלילה, וזאת בהתחשב במשקלם המצטבר של מספר טעמים.

בראש ובראשונה, שליחת מכתב היידוע אינה התפתחות שהצדדים לא היו אמורים לצפות אותה. להיפך, קיום הליך של שימוע הוא חלק טבעי ובלתי נמנע מקידומו של תיק מסוג זה לקראת כתב אישום. כאשר הסכימה המשיבה לא להגיש בקשות נוספות להארכת תוקף החזקת התפוסים ותנאי השחרור, היה עליה לצפות - והדעת נותנת שהיא אף צפתה בפועל - כי תתקבל בתיק החלטה של הפרקליטות. כאמור לעיל, התחייבות המשיבה משתרעת עד שלב הגשת כתב האישום בפועל, וממילא קשה לומר כי התקדמות טבעית של התיק עד לאותו שלב נחשבת לשינוי נסיבות המצדיק עיון מחדש בהחלטה שנתנה תוקף לאותה התחייבות.

בהקשר זה אפנה שוב לפסק הדין בעניין **דוגה**. באותו עניין נטען על ידי הנאשם כי יש הצדקה לעיון מחדש בהחלטה בעניין חילוט זמני שניתנה בהסכמתו, בשל חלוף הזמן. בית המשפט העליון הכיר

באפשרות העקרונית לעיון מחדש מטעם כזה, גם כאשר ההחלטה ניתנה בהסכמה, אולם דחה את הטענה במקרה הקונקרטי, בין היתר מן הטעם "כי הציפייה הסבירה של הצדדים הייתה כי ההליך העיקרי ייארך זמן רב" (פסקה 19 לפסק הדין). כלומר, במסגרת ההחלטה האם יש שינוי נסיבות המצדיק עיון מחדש בהחלטה מוסכמת, יש לבחון האם מדובר בשינוי החורג מהציפייה הסבירה של הצדדים כאשר ניתנה ההסכמה.

28. שנית, המשיבה לא הציגה טעם ענייני כלשהו מדוע מכתב היידוע נשלח בשלב כה מאוחר, על סף תום התקופה המוסכמת. לטענת העורר, שלא הוכחשה, התיק מצוי בפרקליטות למעלה משנה (עמ' 3, שורות 13-14 לפרוטוקול). לא נטען שהייתה התפתחות חקירתית בתקופה זו. על פני הדברים, לא הייתה כל מניעה כי הפרקליטות תשלח מכתב יידוע בסמוך לאחר שניתנו ההחלטות המוסכמות ותקצה במסגרתו לעורר את פרק הזמן המקובל להיערכות לשימוע, מה שהיה מאפשר לה לקבל החלטה בעניין הגשת כתב האישום בתוך התקופה המוסכמת (וכאמור לעיל, לא נטען כי לא ניתן להספיק זאת בפרק זמן של כארבעה חודשים). מכל מקום, המשיבה לא הציגה טעם כלשהו שיש בו כדי להצדיק את העיכוב בשליחת מכתב השימוע. בהינתן ההתחייבות שניתנה על ידי המשיבה שלא לבקש הארכה של החזקת התפוסים ותנאי השחרור - התחייבות אשר קיבלה תוקף של החלטה שיפוטית - הרי שהיה על המשיבה להאיץ את התהליך על מנת שתוכל לעמוד בהתחייבותה. העובדה שהיא לא עשתה זאת נזקפת לחובתה. ככל שהדבר נובע מחוסר סנכרון בין גורמי המשטרה לפרקליטות, הרי שעניין זה מונח לפתחה של המשיבה בלבד (ראו, בש"פ 5234/14 **הלוי נ' מדינת ישראל**, פסקה 7 (21.12.2014)).

29. שלישית, העורר הסתמך על התחייבותה של המדינה שלא להגיש בקשות אורכה נוספות, בכך שהסכים להארכת החזקה בתפוסים ותנאי השחרור עד יום 1.8.2024, על אף שתחילה התנגד לכך. להסתמכות זו יש ליתן משקל ניכר.

30. רביעית, הבקשה להארכת החזקת התפוסים אינה חפה מקשיים גם לגופה. כפי שפורט לעיל, בקשה כזו נועדה לאפשר תפיסה של רכוש העשוי להיות מחולט. לפיכך, על מבקש הצו להניח תשתית ביחס לפוטנציאל החילוט בתיק, וזאת הן בכל הנוגע לקיומו של חשד סביר המקים עילת חילוט והן בכל הנוגע להיקף החילוט. אולם, במסגרת הדיון לפני לא הציגה המשיבה את חומר החקירה המבסס את החשדות נגד העורר (והמשיבה אישרה כי לא הוצג בפני בית משפט קמא חומר נוסף; עמ' 4, שורות 22-23 לפרוטוקול). העורר לא חלק על קיומו של חשד סביר נגדו, ולפיכך מהיבט זה אין קושי. אולם, בכל הנוגע להיקף החילוט, העורר טוען כי אין ממש בטענות המשיבה לגבי היקף החילוט הפוטנציאלי. ממילא, היה על המשיבה להציג תשתית ראייתית התומכת בטענותיה, ולו ברמה של "חשד סביר". לטענת המשיבה, הסכום צפוי לעמוד על כ-100,000 דולר (סעיף 2 למכתב הראשון). אולם, מעבר להעלאתה של טענה זו, לא הוצג ולו מסמך אחד המבסס אותה. אעיר, כי ייתכן שחסר ראייתי זה עשוי היה לבסס עילה נפרדת לדחיית הבקשה להארכת החזקת התפוסים, אולם משעה שהעורר לא טען זאת במפורש במסגרת הודעת הערר, לא אדרש לכך.

31. חמישית, המשיבה לא הניחה תשתית המאפשרת לקבוע כי לדחיית הבקשות יהיו השלכות חמורות באופן מיוחד.

בכל הנוגע לבקשה להארכת ההחזקה בתפוסים, הרי שלשיטתה של המשיבה פוטנציאל החילוט עומד על כ-100,000 דולר. אין מדובר בסכום נמוך, אולם גם לא בסכום גבוה במיוחד. ממילא, גם אם יוחזרו התפוסים, אין בכך כדי לשלול את האפשרות כי המדינה תצליח לגבות את סכום החילוט, היה והעורר יורשע ובית המשפט יורה על חילוט בסכום המבוקש. אמת, כי במקרה כזה דרכה של המדינה תהיה קשה יותר, והצלחת הגבייה אינה מובטחת, אולם במסגרת האיזון יש לייחס משקל גם לכך שהחילוט הפוטנציאלי אינו בסכומים שאין סיכוי כי המדינה תצליח לשים עליהם יד ככל שיוחזרו התפוסים.

עוד יש ליתן משקל לטיבו של החשד המיוחס לעורר. מבלי להקל ראש בחומרת העבירות המיוחסות לו על פי החשד, הרי שגם לשיטתה של המשיבה הוא לא נטל חלק מרכזי במסכת העבריינית, ובסופו של יום הוסר החשד כי היה מעורב במעשי המרמה עצמם.

בכל הנוגע לבקשה להארכת תנאי השחרור, יש לשים לב כי בשלב זה מדובר בתנאי מינימאלי של התייצבות לחקירה ולבית המשפט לפי דרישה. תנאי זו מובטח בערבויות צד ג' על סכום נכבד של 150,000 ש"ח, ובהתחשב בכך נראה כי לויתור על ההפקדה בסך 20,000 ש"ח אין "מחיר" כבד במיוחד.

נוכח כלל האמור, אני סבור כי אין לראות בשליחת מכתב היידוע לעורר משום שינוי נסיבות המצדיק מתן אפשרות למשיבה לחזור בה מהסכמתה, אשר קיבלה תוקף של החלטה שיפוטית, שלא לבקש הארכה נוספת של תוקף ההחזקה בתפוסים ושל תנאי השחרור.

32. לסיום אבהיר, כי איני מקל ראש בחשדות המיוחסים לעורר, בחשיבות של סעד החילוט במסגרת המאבק בהלבנת הון או בנחיצות של תפיסת נכסים במקרים בהם קיים פוטנציאל חילוט. אולם, מנגד אין להקל ראש גם בהתחייבויות שניתנות על ידי המדינה במסגרת הליך שיפוטי, ודאי כאשר הן מקבלות תוקף של החלטה שיפוטית. כפי שפורט לעיל, התחייבויות כאלו אינן יוצרות חומה בלתי עבירה מפני עיון מחדש בהחלטה, בעיקר במקרים של שינוי נסיבות. אולם, במקרה הנוכחי לא הציגה המשיבה נימוקים כבדי משקל שיש בהם כדי להתיר לה לסגת מהתחייבותה הברורה, אשר קיבלה תוקף של החלטה שיפוטית, שלא לבקש הארכה נוספת של תוקף החזקת התפוסים או של תנאי השחרור.

סוף דבר

33. נוכח כל האמור, הערר מתקבל כדלקמן:

- א. ההחלטה בעניין ההחזקה בתפוסים מבוטלת, והבקשה להארכת תוקף ההחזקה בהם נדחית.
- ב. ההחלטה על הארכת תנאי השחרור תעמוד בעינה, למעט זאת שיבוטל התנאי של הפקדת מזומן.

ניתנה היום, י"א אב תשפ"ד, 15 אוגוסט 2024,
בהעדר הצדדים.